Digital health literacy en rol van sociale media: een kwantitatief en kwalitatief onderzoek in de Vlaamse huisartsenpraktijk

Haio: Ritzen Anna , KUL
Promotor: Heytens Stefan , U.G.
Praktijkopleider: Herweyers Koen , MERTENS Veerle , SNEYERS Han , VAN SOOM Saar

Context: In het digitale tijdperk zoeken patiënten steeds vaker online naar gezondheidsinformatie, waarbij sociale media een groeiende rol spelen. De kwaliteit en betrouwbaarheid van deze informatie varieert echter sterk.

Onderzoeksvraag: Deze studie heeft als doel te onderzoeken hoe patiënten sociale media gebruiken om gezondheidsinformatie te verkrijgen, in welke mate zij hier actief naar zoeken of passief aan worden blootgesteld en welke waarde zij aan deze informatie hechten.

Methode: Er werd een mixed-methods studie uitgevoerd bestaande uit een kwantitatief en kwalitatief luik. In het kwantitatieve deel vulden 379 Vlaamse deelnemers een online vragenlijst in over hun digitaal gezondheidsgedrag. In het kwalitatieve deel werden tien semigestructureerde interviews afgenomen, die thematisch werden geanalyseerd volgens de QUAGOL-methode.

Resultaten: Uit de enquête blijkt dat 52,2% van de respondenten regelmatig tot vaak gezondheidsinformatie via sociale media raadpleegt. Er worden geen significante verbanden gevonden tussen dit zoekgedrag en geslacht, leeftijd of opleidingsniveau. De interviews tonen aan dat patiënten zowel actief zoeken naar informatie (via zoekfuncties of hashtags) als passief worden blootgesteld aan gezondheidscontent via algoritmes. De betrouwbaarheid van informatie wordt beoordeeld op basis van bron, vorm en herhaling, maar deze strategieën zijn niet altijd effectief. Patiënten waarderen de emotionele herkenning die sociale media bieden en passen opgedane informatie soms toe in de vorm van laagdrempelige gedragsaanpassingen zoals wijzigingen in voeding of supplementgebruik. Bij ernstigere gezondheidsproblemen blijft de arts de belangrijkste referentie. Daarnaast bleek dat patiënten informatie afkomstig van sociale media bewust achterhielden tijdens consultaties, uit schaamte of angst om niet serieus genomen te worden.

Conclusie: Sociale media spelen een niet te onderschatten rol in de manier waarop Vlaamse patiënten gezondheidsinformatie vergaren, ook wanneer zij dit zelf niet als actief zoekgedrag ervaren. De combinatie van passieve blootstelling via algoritmes, gebrekkige evaluatiestrategieën en bewuste bronverberging tijdens consultaties stelt de arts-patiëntcommunicatie voor concrete uitdagingen. Een eerste stap is het structureel bevragen van online zoekgedrag als onderdeel van de anamnese, bijvoorbeeld via de ICE-methode (Ideas, Concerns, Expectations), zodat de drempel voor patiënten om online gevonden informatie te bespreken wordt verlaagd. Door misvattingen te corrigeren en patiënten te verwijzen naar betrouwbare bronnen, kan de huisarts een brugfunctie vervullen tussen de digitale informatieomgeving en de klinische praktijk.